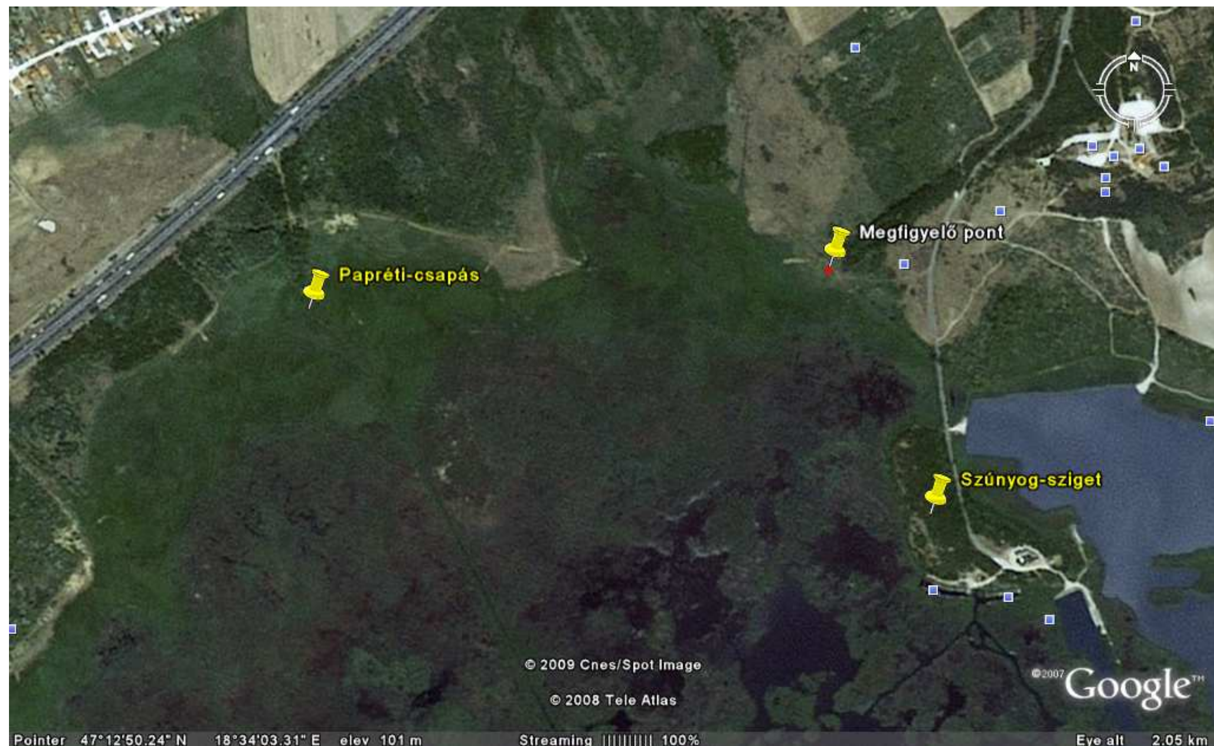
Barna rétihéja fészkelés a Velencei-tó Nyugati öblében 2008.

1. Monitoring helyének maghatározása:

Velencei-tó nyugati öböl, a Madárrezervátum s a Szúnyog-sziget közötti öböl (Bíbic-tó), a Papréti-csapás vonaláig.

2. Megfigyelési pont

Bíbic –tó, part menti magasles

3. Megfigyelt terület nagysága

A megfigyelési ponttól a Papréti – csapásig kb. 840 méret légvonalban. Az első fészekhely kb. 270 méterre, a második fészekhely kb. 500 méterre volt a megfigyelési ponttól. (Google Earth alapján)

4. Monitoring területének leírása

Kis lápi csatornákkal szabdalt egybefüggő nádas felület, melyet É-Ny irányban magas kórós, szikes rétek, zsombékosok, ligetes fasorok öveznek. Jellemző part menti növényfajok: ezüstfa, galagonya, nyárfa, kőris, fűz. Dél és kelet felől a tó nádfoltokkal tarkított nyíltabb vízterülete határolja.
A nád magassága még a part mentén is 2m felett van és közvetlenül a nádast magas kórós, zsombékos váltja fel, melynek magassága 1m feletti.

5. Az élőhely állapota a monitoring időszakban

A fészkeléshez és a fiókaneveléshez a körülmények zavartalanok voltak, a terület állapotában változás nem következett be az adott időszakban.
A növényzet magassága átlagosan 3 méter, váltakozva több éves avas, illetve a télen levágott, és májustól frissen zöldellő náddal.
A parttól 300 méterig kb. 30-40cm volt a vízszint, majd október elején itt egyáltalán nem volt víz.

6. Monitoring időtartama

2008. június.06 – 2008.november.23

A barna rétihéja első példányai március végén érkeznek meg hozzánk. A tavaszi vonulás április közepéig is eltarthat, ezért a párok revír foglalásai csak április közepe-végére tehetők.
A barna rétihéjáknál a tojásrakás, kotlás időszaka április második felétől május végéig tart, míg a fiókanevelés időszaka május második felétől július első feléig. (MME Monitoring Központ 2007. adatai alapján)

A június első hetében elkezdett monitoring tevékenység tehát a fiókanevelés és a kirepülés időszakára esett, ez alapján a megfigyeléssel az adott területen fészkelő párok egyedszámát és a reprodukció sikerességét tudjuk meghatározni. Az augusztus hónaptól november végéig tartó megfigyelések már azt a célt szolgálták, hogy a vonulási adatokhoz tudjunk információval szolgálni: a madarak meddig maradnak a fészkelő területük közelében, és mikor indulnak el a délebbi tájegységekre.

7. A megfigyeléssel töltött napok száma

N = 20, mely a következők szerint alakult havi bontásban:

Júniusban 7 megfigyelési nap
Júliusban 4 megfigyelési nap
Augusztusban 1 megfigyelési nap
Szeptemberben 3 megfigyelési nap
Októberben 1 megfigyelési nap
Novemberben 4 megfigyelési nap

8. Módszer

A terület közvetlen szomszédságában lévő magaslesről történt a megfigyelés, kitűnő látási viszonyokkal, a megfigyelt terület 200-300 méteres távolságon belül esett, így a megfigyelt területen a fajt és azon belül az ivart 100 %-os biztonsággal meg tudtam határozni. Az ivar meghatározásánál a nehézséget a fényviszonyok változása okozhatja, azonban a madarak állandó mozgásával mindig sikerült olyan szögben megfigyelni őket, hogy ez nem okozott gondot.
6 olyan megfigyelési nap volt, amikor előfordult, hogy nem tudtam ivart meghatározni, ez a távolság miatt történt. A belátható terület és a horizont a Madárrezervátum D-Ny irányú oldalával megközelítőleg 3-3,5 km távolságra volt a megfigyelő ponttól. Ezen a távolságon belül kb. 1,5 kilométerre még meg tudtam figyelni a madarakat, azonban az ivart nem mindig lehetett meghatározni.
A megfigyelés 10 X 42 kereső távcsővel történt. Minden egyes észlelést és mozgást adatlapon rögzítettem.

A példányszám becslését az egy adott időpontban egyszerre látott legnagyobb példányszám alapján végeztem.

9. Eredmények

a., Példányszámok

Példányszám egy időpontban látott példányok alapján:

Dátum	Példányszám
2008. 6. 6.	2
2008. 6. 7.	1
2008. 6. 14.	7
2008. 6. 15.	**12**
2008. 6. 20.	5
2008. 6. 21.	4
2008. 6. 28.	5
2008. 7. 5.	8
2008. 7. 17.	6
2008. 7. 26.	2
2008. 7. 28.	4
2008. 8. 13.	3
2008. 9. 7.	3
2008. 9. 21.	3
2008. 9. 25.	6
2008. 10. 2.	2
2008. 11. 1.	2
2008. 11. 12.	1
2008. 11. 15.	2
2008. 11. 23.	2

Legtöbb egyszerre látott példány: 2008.16.15. 12 példány

Példányszám ivarok szerint egy időpontban látott példányok alapján:

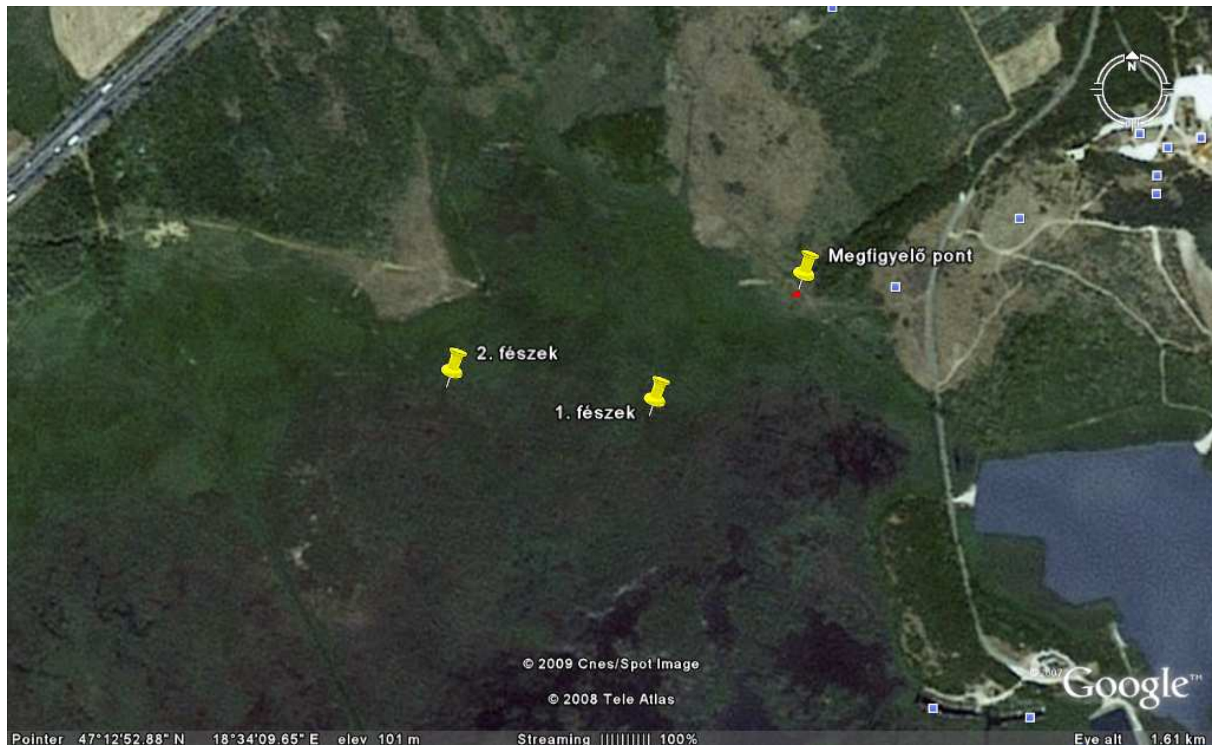
Dátum	HÍM	TOJÓ	JUV	Nem meghatározott ivar
2008.06.06	1	1		
2008.06.07		1		
2008.06.14	**3**	4		
2008.06.15	**3**	**8**	1	
2008.06.20	2	3		3
2008.06.21		1		4
2008.06.28	2	3		4
2008.07.05	1	3	**4**	
2008.07.17	1	3	2	
2008.07.26			2	
2008.07.28			**4**	
2008.08.13		1	2	
2008.09.07	1	1	1	2
2008.09.21	1	1	2	1
2008.09.25	1	1	2	5
2008.10.02			2	
2008.11.01		1	1	
2008.11.12			1	
2008.11.15		1	1	
2008.11.23		1	1	

Legnagyobb példányszám ivar szerint egy időpontban látott példányok alapján:

Hím: 3 példány
Tojó: 8 példány
Juv: 4 példány

b., Fészekadatok

Az 500 méteren belül eső területen biztosan állíthatóan 2 fészekalj volt, ahol folyamatosan etették a hímek a fiókákat.

A június eleji megfigyelési napokon még 4 revírt különítettem el, de július végére már csak kettőnél tapasztaltam egyértelműen a tojók és a hímek aktivitását, valamint 4 fiatal példány kirepülését tudtam egyérteműen meghatározni.

Számos berepülést figyeltem meg zsákmánnyal, azonban rendkívül érdekes, hogy konkrét, térképen is egyértelműen berajzolható pontot, ahol a fészek található, nem tudtam meghatározni. A zsákmánnyal történő berepülések egy kb. 5 méter sugarú körön belül estek, tehát nem konkrétan mindig egy pontban.
Ez két okból történhetett:
1., a fiókák már annyira megnőttek, hogy elmászkálnak a fészkekből és a fészek közelében várják az etetést
2., a tojó esetleg az ellenség megtévesztése végett nem pontosan a fészekre száll be, hanem kicsit mellette és odasétál a zsákmánnyal.

A két fészekhelynél 3 tojó és 2 hím aktivitása volt megfigyelhető. A 3 tojó feltételezi, hogy volt egy 3. fészek is, azonban a harmadik tojónak a viselkedése nem igazolta egyértelműen a 3. fészek meglétét. Folyamatosan hordta a hím a zsákmányt neki is, azonban a fészekhelyet nem tudtam meghatározni, mert mindig máshova szállt le. Az is valószínűsíthető, hogy volt fészek, de sikeres fiókanevelés nem volt.

10. Reprodukció sikeressége

4 fiatal madár felnevelését és sikeres kirepülését tapasztaltam az 500 méter átmérőjű területen két meghatározott fészekhelyen.

11. Viselkedés

A júniusi megfigyelési napokon még tapasztalhattam, hogy a tojók fűszállal, illetve valami száraz növénnyel a karmukban vagy a csőrükben szálltak be a nádba. Ez azt igazolhatja, hogy a fészket menet közben még javítgatják, komfortját igyekeznek megtartani.

A zsákmányhordást ez alatt az időszak alatt a hímek végezték, tojót zsákmányt hozni egyetlen alkalommal láttam.

A hímek legtöbbször keleti irányból érkeztek a zsákmánnyal. Már jóval azelőtt, hogy a nádas fölé értek volna hangjelzésükre a tojók felrepültek. Több zsákmány átdobást is sikerült megfigyelni, amikor a levegőben a tojó a hím alá repül és elkapja az átdobott zsákmányt. Ez a jelenet soha sem a fészek felett zajlott le, a hím minden egyes esetben elcsalta a tojót a fészektől.

Az angol szakirodalomban olvashatjuk, hogy a rétihéjáknál előfordul poligámia. Erre utaló jel ezen a területen is tapasztalható volt a 2008.06.20. napi megfigyelésen. A hím érkezésére két tojó szállt fel a nádból, mindkettő a hím felé repült. Mikor a hím föléjük érkezett, ledobta a zsákmányt, amit azonban egyik tojónak sem sikerült elkapni, így az a földre esett. Mindkét tojó leszállt a nádba a zsákmányhoz, nem veszekedtek.
Kis idő múlva egyik tojó felszállt és berepült a feltételezett fészekhez.

2008.6.28. napi megfigyelésig volt jellemző, hogy a hím a tojónak hordta a zsákmányt. Utána, a 2008. 7.17. napi megfigyeléstől már megjelentek a fiatalok, akik vagy a közeli ezüstfán ücsörögve várták az etetést, vagy a fészek közelében a nádban tartózkodtak, de a hím ettől a naptól már nekik dobta át a zsákmányt.

Többször megfigyeltem, hogy a tojók és később a fiatalok is előszeretettel szálltak fel a közeli galagonyabokorra vagy a partszéli ezüstfa tetejére.
Érdekes összehasonlítani ebben az esetben is a fent említett angol szakirodalommal, melyben az írják, hogy a barna rétihéják leginkább a földre szállnak le, vagy buckára, vagy alacsony oszlopra, maximum néhány méter magasra, ritkán kisméretű fák vagy bokrok tetejére. A partszéli ezüstfa kb. 10 – 12 méter magas, amelynek a legtetején is előszeretettel megpihentek.

12. Összegzés

A Bíbic-tói öbölben 2008. június 06. naptól 2008. 11.23. napig végzett barna rétihéja monitoring tevékenység során megállapítható, hogy a területen sikeres fészkelés zajlott. Két fészekaljból 4 fiatal kirepülése biztosan megállapítható.
Az ezen a területen az adott időpontban tapasztalható legnagyobb barna rétihéja példányszám 12 példány volt.

2008. november 23. napon még 1 pld tojó és 1 pld fiatal a területen mozgott és vadászott, amely valószínűleg az itt fészkelő és felnevelkedett állományból maradt itt, mert ezt a két madarat folyamatosan nyomon lehetett követni.

13. Információ a vonulási adatokhoz

2008. 12. 20. napon még 4 példány barna rétihéja mozgását észleltem a területen, köztük 2 pld hím és 2 pld tojó vagy fiatal volt, mely utóbbit nem tudtam pontosan meghatározni.

Velence, 2008. december 26. Pallos Zsuzsanna